

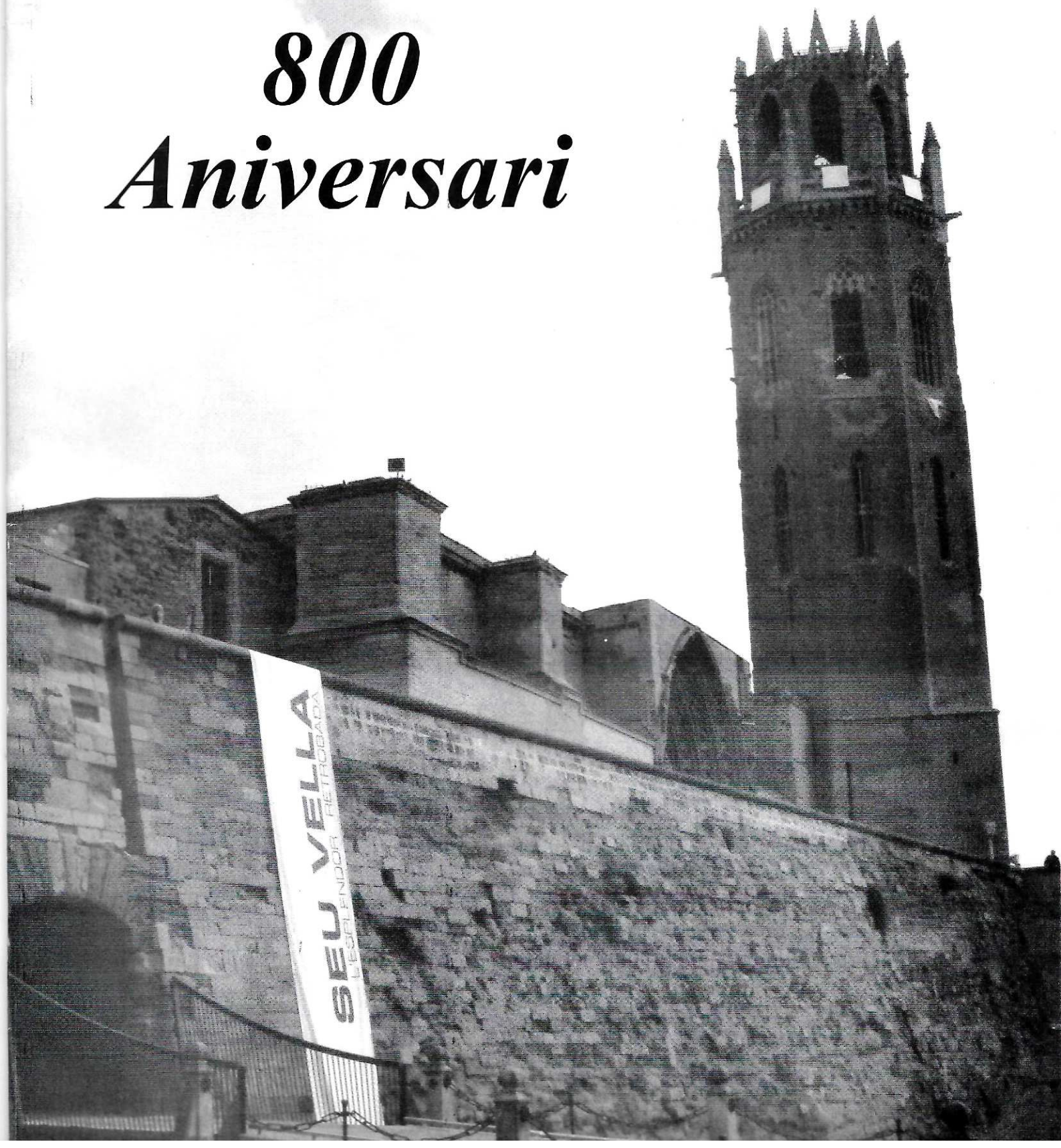
La Femosa

Revista d'opinió i informació local

ARTESA DE LLEIDA, setembre-octubre de 2003

núm. 206

800 Aniversari

Consell de redacció

Felip Domènech i Costafreda
Josep Gallart i Fernández
Francesc Gallart i Fernández
Lluís Gil i Fontanet
Ricard Pons i Pico
Maria Serra i Domènech
Ramon Serra i Batlle
Eulàlia Solà i Miró

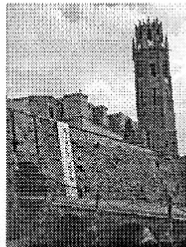
Col·laboradors

Alternativa Ecologista d'Artesa
Cèlia Argilès i Andrés
Alba Bosch
Joan Cassola
Adolf Costafreda i Castillo
Neus Falcó i Manonelles
Laura Farran i Botargues
Felip Gallart i Fernández
Josep Gallart i Fernández
Roger Gil Barberà
Valentí Gual Vilà
Jaume Liarte i Montserrat
Yolanda Liarte
Jordi Niubó i Nosas
Joan Ramon París Oró
Ramon Serra i Batlle
Carme Sirvent i Garcia
Eulàlia Solà i Miró
Josep Ramon Solé i Gallart

Fotógraf

Ramon Serra i Batlle

Visita de La Femosa a
la Seu Vella amb motiu
de l'exposició
Esplendor Retrobada,
muntada pels 800 anys.

Els articles que apareixen a les
planes de La Femosa reflecteixen
únicament l'opinió de llurs signants.

2a. època.
Dipòsit Legal:
L-264-1981.

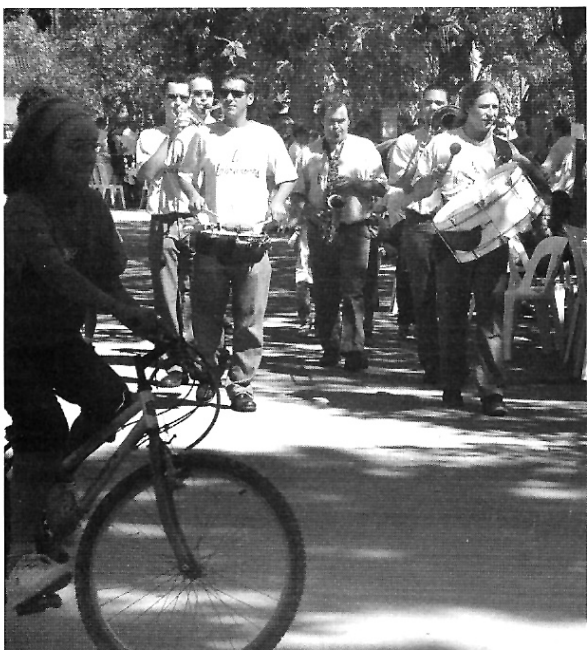
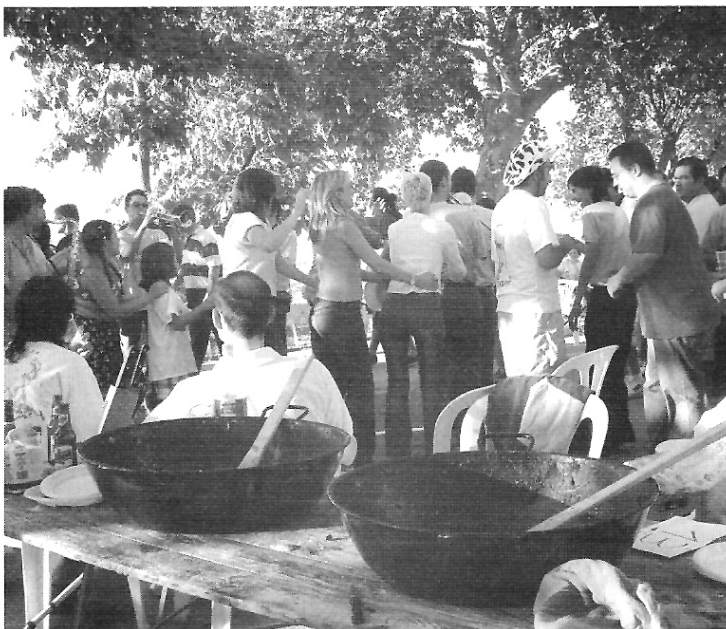
Índex

El Reportatge	4
	<i>Ramon Serra</i>
Pòrtic	5
Actualitat Artesenca	6
	<i>Cèlia Argilés</i>
Imatges de l'Actualitat Artesenca	9
	<i>Ramon Serra</i>
La cuina d'abans	12
	<i>Adolf Costafreda</i>
Elvira Castillo i Solé	13
	<i>Adolf Costafreda</i>
Fa vint anys que tinc vint anys	15
	<i>Ramon Serra</i>
Nosaltres	17
	<i>Alba Bosch</i>
Successió d'agravis	18
	<i>Laura Farran</i>
80 aniversari del F. C. Artesa	19
	<i>Josep Gallart</i>
La salut de cada dia	20
	<i>Carme Sirvent</i>
Amb poques paraules	21
	<i>Felip Gallart</i>
Grup Local La Xarxa	21
	<i>La Redacció</i>
Janet Amorós, de Pira.....	22
	<i>Valentí Gual</i>
Calcuta: tres imatges	25
	<i>Joan Ramon París</i>
Pàgina poètica	29
	<i>Joan Cassola</i>
Algú em pot ajudar	30
	<i>Y. L</i>
Volem películes en català	31
	<i>Roger Gil</i>
Tot passejant lo gos	32
	<i>Alternativa Ecologista</i>
Campanya de l'oli	33
	<i>Alternativa Ecologista</i>
Nota informativa de la Junta	34

EL REPORTATGE

Cassoles animades per

Ramon Serra

PÒRTIC

L'estiu, any rere altre, deixa molt malmesos els nostres boscos per culpa dels incendis. Aquest any ha estat un veritable calvari per a les comarques i els pobles que els han patit, així com pels pagesos propietaris, les famílies dels nuclis habitats prop dels incendis i, sobretot, per aquelles que han perdut llurs parents víctimes de les flames, del fum o d'accidents, com aquest estiu tan tristament ha esdevingut.

No és ara el moment de passar comptes. Els responsables de la seva extinció s'hi han esmerçat amb totes les seves forces i mitjans, alguns fins i tot hi han perdut la vida. Haurà de passar un temps, caldrà conèixer a fons les causes i actuar en conseqüència: demanar responsabilitats i, pel damunt de tot, desenvolupar una cultura de la prevenció que comprometi tothom.

El manteniment del bosc és la millor prevenció contra els incendis. Netejar els boscos, controlar la biomassa, bons accessos per als bombers, tallafocs per evitar la propagació de les flames, facilitar la regeneració de la muntanya... però pel damunt de tot difondre una veritable cultura del bosc i de la fusta. Juntament amb l'augment de les dotacions contra els incendis cal ajudar els propietaris a netejar els boscos. El bosc és un patrimoni natural amb un valor de paisatge, de fauna i de flora, però també és el veritable activador no només de la indústria de la fusta, sinó també de serveis lúdics, turístics i esportius com el negoci de les cases rurals, de les cases de colònies, la recerca de bolets, el senderisme, l'excursionisme, així com la garantia de la conservació dels camins, de les riberes dels rius muntanyencs i de bona base del bestiar boví. Per això la responsabilitat del seu bon manteniment i conservació no pot ser exclusiva dels seus propietaris.

Sabedors que molts dels incendis són intencionats o fruit de la negligència, cal que tothom tingui present que al bosc no es poden dur a terme determinades actuacions que poden causar veritables desastres i que la conscienciació passa indefectiblement per l'exigència de responsabilitat i de civisme.

El bosc conforma bona part del paisatge del nostre país. Del bosc ens en gaudim tots i totes ens hem de sentir compromesos en la seva bona conservació.

SOPAR A LA FRESCA (30-08-03)

Enguany, la calor intensa de l'estiu, ha propiciat més que mai les sortides a la fresca. L'Associació de Joves d'Artesa de Lleida (AJALL), ha volgut però organitzar un sopar a la fresca, que va tenir lloc el dissabte 30 dia de Sant Ramon a la Plaça Major.

Més de 150 persones, vam poder degustar la magnífica cassola de tros, realitzada pel Carlets, qui sempre està a punt per poder cuinar i col·laborar en allò que se li demana. El sopar va ser organitzat i servit per la gent jove d'Artesa, i va anar seguit d'un sarau de ball amb discomòbil a càrrec de SO MOBIL, *Felip de cal Panes*.

La festa va ser sens dubte tot un èxit, i a més va servir per acomiadar la calor de les nits d'estiu.

DIADA DE SANT RAMON (30-08-03)

Malgrat no ser festa local, com cada any, la diada de Sant Ramon, se celebra a l'entorn de la nostra ermita, situada a la fi del Passeig que duu el seu nom.

Els actes de la mateixa van ser els següents:

- A 2/4 de 10 del matí, *Volteig de Campanes*
- A les 10 del matí, *Romiatge a l'Ermita de Sant Ramon*.
- A 2/4 d'11 del matí, *celebració de l'Eucaristia a l'ermita de Sant Ramon*
- *En acabar se serví coca, xocolata, i moscatell per a tothom, al Passeig de Sant Ramon*
- A 2/4 de 12 actuació del grup d'animació CIA. DE PARRANDA amb l'espectacle *CAP D'ANY*, al Passeig de Sant Ramon.
- A 2/4 de 8 del vespre actuació del grup de percussió d'Artesa *FESTA'M-TAM*. Seguidament representació teatral a càrrec de la Companyia *NISSAGA*, de les

Borges Blanques, amb l'obra CATALANS A LA ROMANA.

Val a dir, però, que l'any vinent, Sant Ramon, ha estat escollit dia de festa local pel Ple de l'Ajuntament.

DIADA NACIONAL DE CATALUNYA (11-09-03)

Un any més, els artesencs i artesenesques, ens apleguem al Passeig del Cementiri, per celebrar plegats la Diada del nostre País, l'11 de setembre. Un concurs de cassoles de tros aconseguí reunir més de 600 persones que organitzades en unes 45 colles, van cuinar, cada una, la seva cassola de tros.

Enguany els actes van iniciar-se de bon matí amb un esmorzar popular. Durant tot el dia es va instal·lar a la pista polisportiva un parc infantil.

La xaranga *Los Labradores* van amenitzar, encara si cal més, l'hora de dinar. I per la tarda la sessió oberta a les piscines, va remullar la gent més jove del poble.

Al vespre, una cantada d'havaneres, amb poca assistència, i una cremadeta de rom, van donar per acabada la jornada.

Durant la cantada d'havaneres es van lliurar els premis del concurs de cassoles queenguany van recaure en les colles següents:

Categoria absoluta

- 1r. Premi..... Immaculada Ibáñez
- 2n. Premi Mario Rosinach
- 3r. Premi Josep Minguet

Millor presentació..... Laura Garròs

Categoria juvenil

- 1r. Premi Pau Gallart
- 2n. Premi Dídac Oró

LES PUNTAIRES D'ARTESA

Després d'uns anys de treball, el grup de senyores que aprenen i treballen *la Punta al Coixí*, s'han constituït en Associació. Fins ara estaven integrades dins de l'*Associació de Dones*, del nostre municipi, i han decidit formar una nova Associació on el seu objecte serà *La punta al coixí*, i on el seu nom és el de **Puntaires d'Artesa de Lleida**.

NOVA IMATGE A LA FAÇANA DE L'ESGLÉSIA

Des del passat 16 d'agost la façana de l'església llueix un altre cop l'Assumpta a la seva fornícula corresponent.

Tot i que sembla la imatge original, cal dir que es tracta d'una rèplica d'aquella, realitzada pel restaurador Ramon Solé i Urgellés, a partir d'un motlle de silicona tret de l'original, avui conservat a la capella del Roser.

Està feta a base de morter de ciment blanc tintat amb pigments naturals i sorra silíceica, amb una ànima d'acer a l'interior i farcida d'*arlita* perquè no pesi.

Així mateix el mateix restaurador ha confeccionat una altra rèplica de la mateix imatge en guix tintat i pintada amb pintura plastificada que es troba a l'interior de l'església.

FUTBOL FEMENÍ (Setembre de 2003)

Segurament, deu ser el primer cop a la història del nostre poble, que s'aconsegueix organitzar un grup de noies per tal de competir en competicions de futbol femení.

En moltes ocasions se n'havia començat a parlar, però mai no s'havia posat fil a l'agulla. Enguany, toca, vés per on un grup

de noies joves del municipi s'ha engrescat en aquest afer, i de fet ja han començat a jugar els primers partits (no massa exitosos en quant a resultats, però sí en quant a esportivitat).

Es tracta d'un grup d'unes 18 noies, que van presentar la seva proposta als membres del Club de Futbol, els quals van acollir i donar forma a aquesta iniciativa. El club de Futbol ha estat l'encarregat de dur a terme tota la paperassa i tràmits per tal de federar el grup de noies, i de cercar-los un entrenador. L'entrenador com no podia ser menys, es també d'Artesa (el Paco Castro).

Des d'aquesta modesta redacció, us encoratgem a continuar endavant, i a gaudir de l'esport.

ELECCIÓ DE LA JUTGESSA DE PAU

El dia 24 de setembre de 2003, va prendre possessió com a Jutgessa de Pau Titular, la Sra. Rosa Divina Iglesias Olomí, que romandrà en el càrrec al llarg dels propers 4 anys. De la mateixa manera, i el mateix dia, també va prendre possessió el Jutge de Pau substitut, el Sr. Camil Bonet Besora, que romandrà en el càrrec al llarg dels propers 4 anys.

Ambdós càrrecs han estat nomenat pel Tribunal Superior de Justícia de Catalunya el dia 15 de juliol de 2003, i van prestar jurament el dia 23 de setembre de 2003 davant el jutjat de Primera Instància i Instrucció degà de Lleida.

Cal fer esment que ambdues persones ja han exercit aquest càrrec al llarg dels darrers 4 anys, i que ha estat el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, l'òrgan que els ha escollit d'entre les diverses instàncies presentades per diversos veïns, i on no hi va haver majoria absoluta del Ple de l'Ajuntament en l'elecció d'aquests càrrecs.

CURSOS DE FORMACIÓ

L'Ajuntament en col·laboració amb la Unió de Pagesos, han organitzat uns cursos d'informàtica que es faran aquesta tardor. Els cursos van adreçats a gent que vol iniciar-se en aquesta matèria, i també a aquells que ja l'any passat van iniciar-se-hi i que ara tindran l'oportunitat de millorar i ampliar coneixements. El lloc de la realització és el col·legi públic, a l'aula d'informàtica i versaran sobre el tractament del WORD i/o INTERNET.

També s'ha previst un curs sobre la Producció Integrada (que té el caràcter d'obligatori per tots aquells pagesos que facin la Producció Integrada), el qual començarà el dia 15 d'octubre i es desenvoluparà durant la tardor-hivern.

SORTIDA A LA SEU VELLA (12-10-03)

L'Agrupació Cultural La Femosa, va organitzar una sortida a la Seu Vella de Lleida, amb la finalitat de poder fer una visita guiada, a la magnífica exposició *Seu Vella: l'espelendor retrobada*, que en motiu del 800 aniversari de l'inici de la construcció de la vella catedral de Lleida s'ha muntat, i que conté elements escultòrics i ornamentals originaris d'aquest temple abans de convertir-se en caserna militar.

Un total de 42 persones s'hi varen apuntar, i al migdia, uns quants menys (25 persones), vam dinar plegats al restaurant *Mannelli* per tal de fer més rodona la jornada.

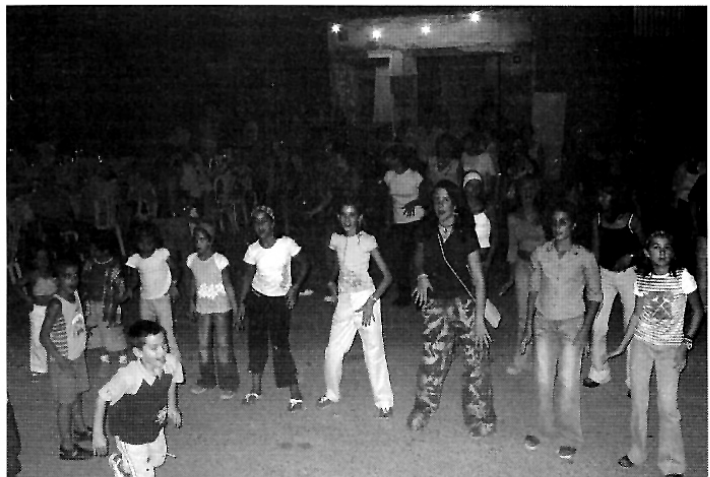
IMATGES de

Ramon Serra

l'Actualitat Artesenca

Preparació de la cassola del Sopar a la fresca

Sesió de ball del sopar a la fresca (foto Josep Mª Bassart)

Foto Jaume Liarte

Foto Jaume Liarte

Foto Jaume Liarte

Imatges de la diada de Sant Ramon

Activitats de la Diada Nacional

Formació de l'equip de futbol femení d'Artesa de Lleida en el primer partit

Rèplica de l'Assumpta

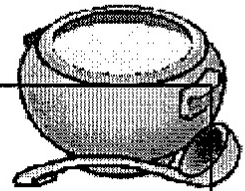

Nova imatge de l'Assumpta

Participants a la sortida a l'exposició de l'Esplendor Retrobada

LA CUINA D'ABANS

Adolf Costafreda

LA CUINA DEL CONTIL

Si de pollastre no se'n menjava gaire (només en les festes assenyalades), de vedella gens i de corder molt poc, ens trobem que de carn de conill se'n menjava sovint, en moltes cases cada diumenge. De conills n'hi havia a totes les cases. Era un animal que es reproduïa amb facilitat i, en menjar només herba, era barat de criar. Del conill s'aprofitava tot: la sang, els budells, la panxa i, fins i tot la pell, la qual s'encastava en una paret perquè s'assequés, per canviar-la després (a la pellaira) per agulles, vetes o fils. El conill s'emprava per fer altres plats, com conill amb arròs, del qual ja n'hem parlat.

Avui parlarem només d'aquells plats que es cuinaven només o gairebé, amb conill:

CONILLA LA PAELLA

Aquesta modalitat era, de totes, la més popular, potser per ser molt fàcil de fer. El conill, com diu la dita, pebre i setrill.

Ingredients: un conill net i trossejat, oli, sal i pebre.

En una paella amb força oli, es fregien els talls de conill, prèviament salats, fins que eren ben rossos. S'espolsaven amb un bon pessic de pebre, una altra remenada i ja es podia servir.

CONILL AMB TRUITA AMB TRAMPA

Ingredients: Un conill, una truita amb trampa, ceba, tomata, alls, julivert, sal i oli

El conill, degudament tallat i salpebrat, es rosteix a la cassola o paella fins que està ben ros. Es retira i en el mateix oli es fa un sofregit amb la ceba i la tomata. A part, amb els alls i el julivert, es fa una picada la qual s'afegeix al sofregit. Tot seguit s'hi afegeix els talls del conill i es remena. Quan torna a bullir s'hi posa la truita amb trampa tallada a trossets, es deixa fer el xup-xup tot junt i es treu del foc.

CONILLA LA CASSOLA

Ingredients: Un conill, ceba, tomata, farina, vi blanc, una fulla de llorer, sal i oli

En una cassola amb oli, es fregeix el conill ben fregit i es retira. En el mateix oli es fa un sofregit de ceba i tomata. Quan està al punt, s'hi posa una cullerada de farina i es remena tot ben remenat i, tot seguit s'hi posa un got petit de vi blanc, es deixa reduir. Tot aquest sofregit es passa pel colador i es torna a posar a la cassola. S'hi afegeix la fulla de llorer trencada amb dos o tres bossinets, els talls del conill i es deixa que tot junt faci el xup-xup una bona estona.

CONILL AMB CARXOFES

Ingredients: Un conill, ceba, alls, julivert, pebre, oli, sal, carxofa o pèsols

Es fa un sofregit amb la ceba, els alls i el julivert, Un cop fet el sofregit es posa el conill tallat a talls a la paella i es deixa coure amb la sal i el pebre corresponents. Més tard s'hi posen les carxofes tallades i prèviament fregides o els pèsols ja cuits.

Encara ens queda alguna altra recepta de conill, de la qual, si s'escau, ja en parlarem un altre dia, per avui, amb les que hem posat, ja n'hi ha prou per fer-se una idea de com es cuinava el conill en la cuina d'abans.

ELVIRA CASTILLO I SOLÉ (Cent anys de vida)

Adolf Costafreda

Si surten publicades aquestes ratlles, vol dir que l'Elvira Castillo i Solé ha complert cent anys de vida. Per a mi és un goig poder escriure això. L'Elvira de *cal Peix* era germana de la meua mare, i per tant, per a mi és, més que res, *la tia Elvira*. Les nostres famílies, la de *cal Ton de la Sumpta* i la de *cal Adolfo del Manyana*, hem estat sempre molt unides, no només pel parentiu, sinó, més que res, per l'amistat. Recordo, de jove, les nostres famílies sempre molt barrejades, tant en les feines del tros (ens ajudaven sovint) com en les festes: la matança del porc, per exemple.

A l'Elvira sempre l'havia tractat des del vessant de tia, però a partir dels anys setanta, que és quan vaig començar les meues recerques del folklore local, la vaig entrevistar sovint (i gravant sempre les nostres converses) per expressar la seua envejable (prodigiosa) memòria sobre els jocs, costums o cançons. De totes les persones que en aquests anys he entrevistat, puc assegurar que, la tia Elvira és la que sempre m'ha sorprès més, i no només per la seua memòria (altres dones, com per exemple la *Ramona del Fart*, la *Ramona del Xalet* o la *Josepa de cal Tres*, tenien una memòria prodigiosa), sinó per tenir una memòria tan fidel i exacta. La seua memòria la podríem comparar amb un text escrit on, per vegades que el llegeixis, mai no varia el seu contingut.

L'Elvira era la segona de set germans, fills del matrimoni format pel *Josepet del Peix* (Josep Castillo i Mir) i la *Maria de cal Gravat del Barbutxo* (Maria Solé i Batlle). Va néixer el 29 d'octubre de 1903, doncs enguany, cent anys.

La Tia, durant aquests anys, s'ha anat encongint físicament i perdent part de la força

de la seua veu, però en tot, segueix essent, malgrat ens seus cent anys de vida, una dona lúcida.

En aquesta darrera entrevista (trenta de setembre prop passat) l'he trobat espantada de complir cent anys. Algú li va dir que si arribava a cent, li farien un homenatge, i això l'ha deixat tant trasbalsada que no para de resar perquè Déu se l'emporti. *No hi vui arribar a cent anys, no hi vui arribar*, em deia convençuda.

La primera persona artesenca de què tinc notícia que va arribar als cent anys (al llarg de la història potser n'hi hagut més, però això ningú ho sap), és la Josepa Carrera i Piñol, la qual va néixer a Artesa, a *Cal Xarret* (la darrera casa de la Vileta, a mà esquerra, tocant a *cal Perejoanet*. Avui és un corral) el 26 de desembre de 1894 i va morir a Lleida el 12 d'octubre de 1995. Li faltava dos mesos per a complir els 101. Potser perquè la Josepa Carrera, més coneguda com la *Josepa la Marta*, Feia molts anys que vivia a Lleida, la seua mort va

passar desapercibuda a l'hora de constatar que era la primera artesenca que havia complert un segle de vida. Valguin aquestes ratlles per deixar-ne constància.

Aquest dia que vaig anar a veure la tia Elvira, l'esperava assegut al menjador de casa seua. La sentia atansar-se caminant poc a poc pel passadís. Quan va arribar més a prop i em va veure, aixecant la mangala enlaire em va dir: *Adolfo, jo ja vint preparada amb lo bastó*. Després dels petons i l'abraçada de rigor, vam seure entorn de la taula acompanyats de la seua filla Nati.

Per no anguniejar-la gaire, no volia fer-li això que se'n podria dir una entrevista clàssica, sinó que vam començar a enraonat

tranquil·lament de coses diverses. Només de tant en tant li feia una preguntat directa:

P.- Què te'n recordes d'aquella poesia que vas recitar a l'església quan vas fer la primera comunió?

R.- (s'ho va rumiar una mica) *No.*

P.- No et recordes de: **Quan Jesús n'era petit...?**

R.- *D'això si que me'n recordo (i sense cap més suggeriment es va posar a recitar):*

*Quan Jesús n'era petit
i amb els seus pares estava
diu que n'era tan bonic,
tan hermós, tan eixerit,
que a tothom enamorava.
A més, n'era tan discret
que per tot arreu se sentia
alabar aquell noiet,
fill de la Verge Maria
i del fuster de Natzaret.
Tant i tant es va alabar
que entre el foc d'eternes flames
lo dimoni ho va oloar
i per Jusbel va jurar
destruir-li aquella fama.
Quan veié el condemnat
que Jesús s'entretenia,
de noi com ell, disfressat,
se li posà al seu costat
i li parlà amb traidoria:
Ja que tothom enraona
de ta fama i discreció
vols jugar-te en bona hora
que no fas en poca estona
un ocell com faré jo?
I Jesús, volem correspondre
de tal fama al fals consell,
tot rient la va respondre:
doncs va, faré un ocell.
I posant-se una fullola
d'encenalls a la mà dreta,
va bufar-la i va dir: vola!
i va sortir l'oreneta
que volava tota sola.
Lo dimoni, la bufada,
també un ocellot sortia.
N'era la rata-pinyada*

*que en veure la llum del dia
cau a terra espantada.*

*Veus, Jesús diu de seguia,
has tingut ben poca sort
en posar-te en contra meva.*

*Jo he fet l'ocell de la vida
i tu l'ocell de la mort.*

*Jo com l'oreneta pintada
busco el Cel Etern*

*i tu, com la rata-pinyada
que en veure la llum del dia*

*cau a terra espantada,
enfonsa't cap a l'infern!*

*Però aquesta poesia no la vai recitar quan
vai fer la primera comunió.*

P. No?, doncs quan la vas recitar?

R.- *Abans, al mes de maig, a l'església, la
canalla sempre recitaven versos i mira, un
any, jo vai recitar aquest.*

P.- Abans, l'escola era on avui hi ha "La Femosa", tu també hi vas anar?

R.- *Sí, no n'hi havia cap més.*

P.- Quins anys hi vas anar.

R.- *Com tothom, dels vuit anys fins als
dotze. Si volies continuar després dels
dotze, havies de pagar. Però jo, com que
la meua mare feia de recadera i a la
mestra li feia tots los recados i no li
cobrava mai res, hi vai anar més temps
sense pagar.*

P.- Llavors, a l'escola, us ensenyaven a llegir
i a escriure o només a cosir?

R.- *Ens ensenyaven de tot, però més que
res a brodar.*

P.- Que te'n recordes de com es deia la
mestra que tenies?

R.- (Va fer una ganyota com volent dir, amb
que em surts ara, però al cap d'un moment,
em diu)

Es deia Maria Montserrat Minguella.

P.- Quan eres jove, on anàveu a ballar, a la
Plaça?

R.- *Sí, a la Plaça.*

P.- A la Plaça de davant de cal Bosc?

R.- *No. Aquella era la plaça del temps de
la mare. Naltros ballàvem a la plaça d'ara,
però a la plaça només hi ballàvem per la
festa major, els diumenges ballàvem al*

local (es referia al local de *La Primavera*, al molí del Marquet).

P.- Amb quina mena de música ballàveu, amb orquestra o amb acordió?

R.- *Ballàvem amb piano (mentre deia això feia girar la mà. O sigui, ballaven amb manubri), però per les festes major ballàvem amb orquestra.*

Es va casar amb el *Ton de la Sumpta* (Antoni Oro i Aixut). *Jo, llavors, sortia d'amiga amb l'Enriqueta del Pelat que sortia amb el Joan del Fuster, i mira, ens vam casar el mateix dia, ella amb el Joan i jo amb el Ton. Vam anar plegats de viatge de nuvis a Barcelona on hi vam estar uns quants dies (no em va saber precisar quants). A Barcelona ens ho vam passar molt bé. Vam anar a tot arreu i, fins i tot, al teatre del Liceu. Vam seguir parlant d'altres coses no tan agra-*

Foto de l'Elvia de soltera

dables, com la crema de l'església, la guerra, el darrer any de la qual (quan el front estava parat a Lleida) van marxar del poble, la seua família i la nostra, amb dos carros per aquest móns de Déu, sense saber on anaven, fins que van fer cap a Sanaüja. Allí els van indicar que es podrien allotjar a la casa rectoral del despoblat de Mirabé (terme municipals de Sant Climent, vora Solsona) on hi van romandre fins acabada la guerra.

Amb cent anys de vida n'hi ha per explicar moltes coses. Moltes de les quals estan esborrades de la memòria pels pas implacable des anys. Tot i així, Déu-ni-dó. La tia Elvira, en aquesta darrera visita em deia ben convençuda. *Cent anys, ves qui els vol viure cent anys. Si jo ja no sóc d'aquest món. No puc fer res, no puc anar en lloc... i en cara sort que no he perdut l'enteniment.* En un moment de pausa, li vaig dir: hi ha un home (me penso de Menorca) que enguany ha fet o farà 114 anys. *114 anys?* (va exclamar la tia) i amb esclat de sinceritat va replicar: *ja el planyo, pobre.*

Felicitats tia, i gràcies per moltíssimes coses, però sobretot, per la companyia de tants anys. tia, i gràcies, gràcies per moltíssimes coses, però sobretot, per la companyia de tants anys.

Foto de casament de l'Elvira i l'Antoni Oro (Ton de la Sunta)

FA VINT ANYS QUE TINC VINT ANYS

Imatges *Ramon Serra*

Fa vint anys que tinc vint anys. Amb aquesta frase, el grup de gent d'Artesa de Lleida nascuda l'any 1963, va organitzar una trobada per tal de commemorar el seu 40è aniversari.

A la festa a la que si va convidat tots els nascuts i nascudes a Artesa, així com aquells actualment empadronats al municipi, hi van assistir 25 persones.

Els actes consistien en:

- Visita al col·legi.
- Visita a Casa de la Vila, on van ser rebuts per l'Alcalde, Ricard Pons.
- Visita a l'església parroquial on el mossèn Joan Torrelles, els va fer padrins de la imatge de la Mare de Déu de l'Assumpta.
- Sopar de germanor.

Val a dir que un improvisat grup d'animació, els va

acompanyar en el seu seguici des de la Casa de la Vila fins a l'església parroquial, i que de tot això en van fer un reportatge fotogràfic de la mà del Ramon Serra.

NOSALTRES

Alba Bosch **CAPÍTOL 3** <QUIN DIA MÉS GRIS!>

- *Abel, al telèfon!*

Havien passat vint-i-quatre hores des d'aquella trobada al bar Victòria fins aquell crit de la mare de l'Abel. Aquest havia passat tot el dia pensant en els seus nous amics, però sobretot amb l'Estrella. Quan va sentir les paraules de la seva mare va fer un bot del llit, on havia estat somiejant tota la tarda. I si era un dels seus nous amics? O pitjor, si era ella? No sabia què dir-li. Però si ahir mateix va estar parlant-hi... Però no, ara era diferent, ara notava que s'havia enamorat. Sí, en un dia n'estava completament segur.

- *Hola maca!* –va dir l'Abel després d'arrancar de les mans de la seva mare l'aparell.

- *Calla gamarús! Sóc el Quintana. Mira que arribes a ser ximple... Què passa, que tens xicota?*

- *Ei Quinta!* –va dir l'Abel, que s'havia quedat ruboritzat

- *Res tio, no em facis cas.*

- *Què sortiràs avui o què?*

- *Avui? Però què dius tio? Avui... avui no pot ser!*

- *Però per què xaval?*

- *Avui... avui plourà! Ho ha dit l'home del temps! I si plou... no podem sortir ni jugar a futbol ni res.*

- *Noi, estàs com un llum. Si no en tens ganes, només cal que m'ho diguis!*

L'Abel va intentar convèncer el seu amic amb altres pretextos, però al cap d'una estona es va adonar que darrere l'auricular no hi havia ningú. Després d'adonar-se del ridícul que havia fet, va començar a marcar el número que amb poc esforç s'havia après de memòria: el de l'Estrella. Quan el va acabar de marcar, i mentre esperava alguna resposta, va mirar per la finestra. La mentida que s'havia inventat no era gaire versemblant, a fóra feia un sol estupend.

- *Estrella? Hola, sóc l'Abel.*

Una mica més lluny de casa l'Abel hi havia el Blai, dirigint-se al bar Victòria. Quan hi va arribar, es va aturar uns segons davant la porta i va agafar aire. S'havia passat tota la tarda

assajant el que havia de dir al Flavià. El Blai trobava sospitós tot aquell assumpte: un paio que reuneix quatre nois sense cap motiu, sense donar arguments. Què volia d'ells? Ara mateix se n'assabentaria. Va obrir la porta del local i va entrar. No hi havia gairebé ningú, concretament una parella amb les mans enllaçades en una taula, un home gras amb cara de preocupat i una dona amb uniforme de supermercat que semblava que ja se n'anava. El Blai va mirar a dreta i a esquerra: el Flavià no hi era. De sobte es va sentir un estrèpit, un seguit d'impactes a les vidrieres del bar. Com

per art de màgia el bar va començar a omplir-se de gent. Una forta tempesta havia sorprès tota la ciutat i tota la gent que rondava prop del bar Victòria s'havia refugiat allí dins. L'home gras, que en canvi volia sortir, va travessar la porta de costat perquè recte no hi passava. Una nena petita es reia d'ell mentre el veia fent peripècies. Però al Blai res d'això l'havia distret gaire: encara continuava buscant amb la mirada el Flavià.

Entre la gent que havia entrat, hi havia l'Estrella i l'Abel. A ells la pluja els havia sorprès asseguts en un dels bancs del parc. Es van alegrar molt de veure el Blai, que els va explicar per què era allí. Aleshores el mòbil de l'Abel va sonar.

- *Ei tio, com sabies que plouria?* – va dir la veu del Quintana.

SUCCESSIÓ D'AGRAVIS

L. F.

Tot sovint llegim a la premsa polèmiques informacions sobre les víctimes de la Guerra Civil del bàndol republicà, ja que encara és una qüestió no resolta, ni davant la història ni davant la societat.

Quan s'escolten veus de que la guerra cal oblidar-la, de que no s'ha de remoure el passat, ni obrir velles ferides, el que es pretén és amagar la repressió portada a terme a la zona franquista. Mentre la repressió republicana (circumscribida al primer semestre de la Guerra Civil) ha estat força analitzada i exagerada, la repressió dels sollevats, continuada durant el franquisme va ser acuradament amagada i fins fa ben poc no ha estat possible ser objecte d'estudi.

La repressió va ocupar un espai central en l'estructuració del franquisme, va esdevenir un passar comptes associat a la voluntat de posar fi a qualsevol oposició o dissidència.

La repressió política va tenir a les presons i als camps de concentració, el lloc adient on en condicions inhumanes hi foren destinats molts republicans. L'objectiu era convertir als presoners en mà d'obra laboral que treballava en condicions de semiesclavitud enquadrats en els anomenats "batallons de treballadors" i "batallons disciplinaris".

Però la repressió no s'acabava aquí. També és repressió forçar a quasi 350.000 persones a abandonar el país cap a l'exili per acabar en camps de concentració de França o en els camps d'extermini nazis. Fou també repressió la pràctica de la tortura a les presons, comissaries, quarters.... Fou repressió sotmetre a milers de persones a una justícia militar sense cap garantia, que condemnava per rebel·lió als que no s'havien rebel·lat contra ningú, passant gent indefensa a omplir les fosses comunes. Fou repressió

la condemna generalitzada a treballs forçats mitjançant aquella norma hipòcrita anomenada "redempció de penes pel treball". Fou repressió l'expol·li i rapinya de les escasses possessions dels vençuts, sota la fórmula anihiladora de la Llei de Responsabilitats Polítiques. Fou repressió la pràctica del desterrament, que propicià que moltes persones sense recursos (el meu avi fou desterrat a Vic) fossin apartades del seu lloc de residència. Fou repressió la depuració laboral sobretot de l'administració pública, que afectà sobretot als professionals de l'ensenyament.

I és ara quan s'intenta dignificar les penúries passades per aquestes persones amb unes ajudes que compensin ni que només sigui testimonialment l'horror passat, llegim a la premsa declaracions tan sorprenents com aquestes:

- Denúncia de l'Associació Catalana d'Expresos Polítics del fet que el govern del PP els reclama tributar per les ajudes concedides per la Generalitat de Catalunya. Hisenda no només reclama l'import per l'increment de patrimoni, sinó que fins hi tot imposa multes per valor del 50 per cent del que es deu.

- El Congrés acorda amb la majoria del PP la no revisió dels judicis sumaris de la dictadura franquista. Era una proposició no de llei del PSOE amb l'objectiu de restituir la memòria i l'honor dels condemnats i afusellats injustament.

En canvi:

- El 7 de setembre surt a la premsa nacional un anunci del Ministeri de Defensa on s'indica que des de 1996 es treballa en la recuperació, identificació i posterior inhumació dels caiguts de la "División Azul" durant la Segona Guerra Mundial. Però s'oblida que també van defensar i morir pels seus ideals milers de ciutadans

republicans que continuen en fosses comunes i des del govern del PP no s'està fent res per recuperar i identificar aquestes restes o s'hi posen traves.

- El govern del PP continua mantenint les subvencions a la "Fundación Francisco Franco". Una visita a la seva pàgina web mostra clarament que el que pretén és mantenir la lloança a la memòria del dictador, amb una clara tergiversació de la història.

- Les nombroses glosses a la figura de Serrano Sunyer (ministre d'Afers Exteriors de la dictadura franquista), mort recentment. S'ha destacat la seva intel·ligència, les seves qualitats de seducció..., però no les greus respon-

sabilitats que va tenir en la sort de molts republicans catalans que van morir als camps d'extermini nazis i la seva simpatia per la ideologia nazi, sense que mai hagués de respondre pels seus actes.

És una vergonya que menyspreant els valors de la llibertat i la democràcia, a moltes persones no se'ls reconeixin els patiments viscuts, sinó que s'hi afegeixin més actuacions roïns. I és encara més menyspreable l'oblit i l'abús del govern central envers aquests ancians que un dia van simpatitzar o es van identificar en la defensa de les llibertats i d'un govern legalment escollit a les urnes i van patir una guerra.

80 ANIVERSARI DEL C. F. ARTESA

Vet aquí que el CF Artesa comença a tenir ja uns quants anys, sense nar més lluny, a la pàgina 844 del llibre d'A. Sánchez titulat Federación Española de Fútbol. 1950-51, diu que es va fundar a principis de 1923, essent els seus fundadors els senyors Calzada, Olomí, Oró, Gias i Costafreda. L'afecció al futbol al nostre poble, es va incrementar gràcies al mestre nacional i jugador del Lleida, senyor Jaume Petanàs. Per tant enguany fa oficialment 80 anys que es va constituir el C. F. Artesa.

Aquesta data sembla que s'ajusta a la realitat, ja que tenim constància que la temporada 1923-24 el C. F. Artesa va participar al campionat provincial de segona categoria, inclòs a la comarca número 3, amb els equips de Torregrossa, Juneda, Joventut Nova de Borges Blanques, Vinaixenc i Puigvertenc.

Per commemorar aquesta efemèride la Junta Directiva del C. F. Artesa i l'Ajuntament estan preparant diferents actes per als dies

21, 22 i 23 de novembre.

El dia 21 per la nit tindrà lloc una xerrada col·loqui, amb diversos personatges del món del futbol.

El dia 22 pel matí es celebrarà un torneig triangular de veterans amb l'Artesa com amfitrió, s'ha convidat diversos equips, però de moment cap ha confirmat la seva assistència. Després d'aquest torneig es farà un dinar de germanor.

Per la nit s'inaugurarà una exposició de fotografies d'equips i jugadors d'Artesa de tots els temps, en la qual hi col·labora *La Femosa* i des d'aquí us convidem a aportar fotos, botes, pilotes, samarretes i qualsevol material que puguem exposar referent al tema.

El dia 23 pel matí al camp de futbol es farà la presentació de tots els equips de l'Escola de Futbol Intercomarcal i per la tarda el partit de lliga de l'equip amateur.

Desitgem que amb la col·laboració de tots aquest esdeveniment sigui un èxit

LA SALUT DE CADA DIA

«De mis puntos se reirán pero de mis dineros no comerán»
Carme Sirvent

Al mes de juliol em van convidar a visitar una exposició, em vaig sorprendre, l'artista era una coneguda de casa, una senyora de setanta-un anys i sense cap tret artístic reconegut. Li vaig preguntar sobre el tema de l'esdeveniment i em va contestar: *Faig tapissos*. Tapissos! I bocabadada, la vaig mirar sorpresa. Així doncs, un diumenge al matí em vaig arribar a la sala d'exposicions, i realment vaig veure tapissos, però, no com me'ls imaginava. Les obres eren quadres fets a mig punt, la tècnica començava comprant un dibuix que es dividia en molts punts, a cada mig punt li tocava un color determinat segons el gravat, i els colors ja s'adquirien juntament amb el motiu triat. Després, l'obra es portava a rentar i ficar midó i posteriorment s'emmarcava el quadre i un altre de fet. Semblava fàcil, almenys amb la senzillesa que ho explicava l'artista, però, de prop la cosa es veia diferent. El que era un paper al principi esdevenia una tela al final, punts i punts amb una gran gamma de colors, i amb tota la dificultat que suposava posar el punt en el lloc adient i el color adequat. Les obres estaven ordenades cronològicament, i cada vegada s'observava que l'autora s'atrevia amb una obra més difícil. En acabar, em vaig atansar per felicitar-la, i va ser llavors quan vaig entendre la raó del seu treball. Arrel d'un patiment a nivell familiar va cercar algun entreteniment per no estar capficada tot el dia amb els mateixos pensaments, com altres camins va començar fent mitja, però, ho va haver de deixar per dolor als braços, així va arribar al món del mig punt. Des de feia tres anys que poc a poc i d'enrabiada en enrabiada, va anar veient que el seu esforç i la seva dedicació prenen forma i color i que uns objectes que en principi eren innecessaris, l'omplien i li donaven continuïtat en la seva vida, cada cop que acabava un quadre ja pensava en el pròxim, i d'aquesta manera encetava un cercle que la tenia constantment ocupada.

D'ençà aquell dia em miro diferent l'afecció de la meva mare per les llanes i els fils. De vegades arribo a casa seva i em demana ajuda per fer càlculs, una mostra se li resisteix i no encerta els punts exactes per aconseguir l'amplada desitjada. D'altres ocasions m'explica una combinació de colors que ha vist per la televisió, i m'ensenya un sarpat de cabdells perquè triï els que s'adiuen més, o em fa que decideixi sobre la conveniència o no d'una peça de roba per començar a teixir. A mi tot això em fa venir mal de cap, però, ara entenc el seu esforç.

Mentre treballa les llanes, els fils, els colors, els models, és en el seu món particular, un lloc agraït i colpidor on la pròpia creativitat esdevé una amiga sorprenent. Fa un any va començar a anar un dia per setmana a Benestar Social. Allí es pot triar diferents activitats, i fins i tot es pot tornar a escola. La meva mare assisteix a classe de labors, són un grup de senyores com ella i tenen una professora que les guia en els seus treballs, parlen de les seves coses, riuen, treballen, aprenen, creen, i es passen l'estona d'allò més distretes. Potser no ho saben, però, fan teràpia, aconseguixen benestar d'una manera pràctica i eficaç, mantenen les ganes de fer coses d'una manera sana i escriuen un perquè en cada plana del seu futur. La utilitat gestada en coses que potser no són del tot necessàries, les fa reals en un món on desdibuixar-se té un preu molt alt; soledat, depressió, desgana, oblit, incomprensió ...

El títol d'avui està en castellà, també parla de punts, però, són punts de la meua iaia, la padrina materna, una dona nascuda a Almeria i que en temps de postguerra va arribar a Catalunya. La seva lluita era la supervivència diària i cosia els vestits de casa, com tantes d'altres dones, per estalviar uns diners que no tenien. Els seus punts eren part de la seva força humil, i ahir i encara avui tenen sentit per les mans que els treballen.

AMB POQUES PARAULES

Felip Gallart

DE L'ANY DE LA PICOR

Ja fa temps que no escolto l'expressió que titula aquest escrit: *de l'any de la picor*, referit a qualsevol cosa molt antiga. De menut, sempre que l'escoltava, era una expressió que m'intrigava molt, sense, però, treure'n l'entrellat ni a què es referia, ni a quin any, ni a quin fet. Curiosament l'altre dia, fullejant un llibre de Miquel Pont titulat, *Calendari dels vells oficis* vaig llegir un explicació que per fi em va fer sortir de dubtes.

L'any de la picor, sempre segons aquest autor, es refereix a l'any 1471 quan hi va haver una gran sequera i es van perdre les collites per culpa de les llagostes, que van fer malbé la mica de gra que hi havia, i les puces, en quantitats fabuloses, van infectar tothom, persones i animals; des de llavors, se'l coneix com l'any de la picor.

Malauradament, de plagues d'aquest insecte, en va haver d'altres i d'anys de la picor, per tant, també. Així a finals del segle XVII en tenim constància d'una altra de terrible que va assolir la Segarra i l'Urgell (l'Urgell entès com llavors quan abastava tota la nostra plana interior). Un testimoni de l'època (casa Bregós de Bellvís) en el seu llibre de comptabilitat constata com aquesta plaga flagel·là totalment la nostra zona:

als 28 de juny de 1687 vingué una plaga de la llangosta en Urgell y Segarra qual estigué cosa de tres anys. En estos tres anys se féu moltes rogatives y penitències perque la llangosta se menjave los sembrats, olives y demás fruits de la terra. Sen anà lo any 1689 sense saber com, que ni avia tanta que tapaba lo sol, que se entrave per les cases y se anà a 28 de octubre.

Les plagues de llagostes no eren, per tant, solament una cosa remota en el temps i en l'espai que Déu envià als egipcis perquè alliberessin Israel, sinó que a les nostres comarques la van patir, i força, tot provocant danys irreparables a l'economia i a les vides dels nostres soferts avantpassats que, els pobres, no podien deixar mai de gratar-se, ja fos per les llagostes, les puces, els minsos preus del mercat, la sequera o qualsevol altra maltempsada que sempre acabava per afectar-los.

Afortunadament ara ja no tenim plagues de llagostes, però en tenim d'altres que ens fan gratar, i força, perquè la vida tot temps ha estat difícil. I que cadascú tregui les seves pròpies conclusions.

GRUP LOCAL LA XARXA.

PROGRAMA D'ESPECTACLES 2003-2004

Recentment s'ha creat el *Grup Local La Xarxa*, recolzat per l'Ajuntament i format per mares i pares, el qual gestionarà totes les activitats que es duran a terme per part de la Xarxa Terres de Lleida a Artesa de Lleida. Enguany coincidint també amb l'inici de la programació, el cap de setmana del 18 i 19 d'octubre se celebrarà el **Correnens 2003** amb un programa farcit d'actes i espectacles que, a ben segur faran gaudir els més petits.

El programa, que el *Grup Local La Xarxa*, ha preparat per aquest curs a Artesa de Lleida és el següent:

18-10-2003: Grup: *Titu Cleques*, espectacle: **O no.**

19-10-2003: Grup: *Maremàgnum*; espectacle: **La Cèlia i els estreptococus.**

16-11-2003: Grup: *Anna Roca*; espectacle: **Quan jo era petita.**

13-12-2003: Grup: *Dreams teatre*; espectacle: **El sastre valent.**

25-01-2004: Grup: *El que ma queda de teatre*; espectacle: *A la recerca del drac.*

15-02-2004: Grup: *Centre de Titelles de Lleida*; espectacle: **El patufet.**

28-03-2004: Grup: *Catacrac*; espectacle: **La ventafocs.**

25 d'abril 2004: Grup: *Jaume Barril*; espectacle: **Animació.**

Tots els espectacles s'iniciaran a les 6 de la tarda.

JANET AMORÓS, DE PIRA, GUERRILLER *Valentí Gual Vilà* AUSTRICISTA. NOVES DADES

L'any 1962, l'eminent historiadora Núria Sales publicava *Història dels mossos d'esquadra. La dinastia Veciana i la policia catalana el segle XVIII* (Editorial Aedos, Barcelona). El llibre s'entreté a analitzar la formació d'aquest cos d'ordre, encarregat, inicialment, de reprimir la guerrilla austriacista que actuava a les contrades del sud de Catalunya després del triomf borbònic en la Guerra de Successió (1705-1714).

No és aquí la nostra intenció entrar a valorar a fons una obra que, tal vegada, manifesta una excessiva simpatia de l'autora cap a la nissaga Veciana, que des del seu orígens a la Conca de Barberà -concretament, a Sarral- passà a monopolitzar la primera regidoria de la ciutat de Valls durant tot el segle XVIII i bona part del XIX, ultra liderar els mossos d'esquadra.

En aquest article només volem recollir unes dades sobre un lluitador antiborbònic, sobre una d'aquelles persones nascuda en una terra que mantingué encesa la flama de la revolta contra un nou règim polític. Després de la victòria militar, la dinastia borbònica havia eliminat totes les institucions pròpies de Catalunya (Generalitat i corts), modificat la xarxa territorial (substituint la vegueria pel corregiment), adulterat els consells municipals, introduït un nou impost -el cadastre-, reprimint els derrotats...

Quina era aquella terra en rebel·lia? Deixem parlar Núria Sales: "*aproximadament vuit de cada deu presos fets pels Veciana de principis del segle XVIII (...) són d'alguns d'aquests pobles: Tivissa, Capçanes, Pratedip, la Torre de Fontaubella, Garcia, Mont-roig, Pont d'Armentera, Montornès, Pira, l'Albiol, Capafonts, Prenafeta, Cabra, Montagut, Solivella. Tots aquests pobles queden situats a la zona de muntanyes entre les dues úniques carreteres reials que hi havia aleshores a*

Catalunya, i venien a ser nius d'ocells de presa, que baixaven a la carretera per a les seves incursions" (pàgines 109-110).

La presència de Pira en la llista de pobles desafectes al nou ordenament es deu, ben segur, al fet que n'era natural Joan Amorós, àlies *Janet de Pira*. Un memorial de Pere Màrtir Sevit al rei, l'any 1739, on demana el grau de capità d'infanteria sense sou i explica la seva actuació en el període 1724-1739, conté un esment a la figura del sediciós pirenc: "*trabaxaron incessantemente Padre y hijo Veciana en la persecución y exterminio de facinerosos armados en crecido número, cuias cabezas fueron Raymundo Guardiola y Juan Amorós, llamado el Janet de Pira, que de resultas de la sedición precedente de los años mil setecientos diez y nueve y mil setecientos y veinte sin haver querido rendir las armas, permanecieron protervos, turbando la quietud pública en este Pahíz con omicidios, robos, violencias, plagios y otros execrables delitos*" (pàgina 233).

Podem trobar algunes notes complementàries de caràcter enciclopèdic (Gran Larousse, volum I, pàgina 232): *Amorós (Joan), guerriller català (s. XVIII). Probablement nascut a Pira, a la Conca de Barberà. Va lluitar contra l'exèrcit de Felip V. Finalitzada la guerra, es va refugiar a França i organitzà una guerrilla que fustigà durant un temps els ocupants del Principat. Sembla que es va acollir a una amnistia (1724).*

La darrera dada i data queda contradita per Núria Sales (pàgina 50): «*l'any 1726, a les seves lluites contra les partides d'en Janet de Pira, d'en Ramon Guardiola, del Sord de Fontaubella... en Veciana és malferit i passa setmanes al llit*». Tot i que, d'elements pocs clars, n'aporta la mateixa autora: «*l'any 1725 és firmada la pau entre Felip V i l'Emperador (...) aquell any en Veciana*

realitza moltes captures de capitostos rebels: l'Andreu de la Berrugueta, en Cames, el Sord de Fontaubella, en Janet de Pira» (pàgina 34). Dubtem que si Joan Amorós hagués estat pres el 1725 un any després s'hagués vist amb la possibilitat de malferir Veciana... Els felipistes no l'haurien deixat anar pas. I la notícia que presentem en transcripció dóna la pista que la quadrilla d'en Janet encara era operativa l'hivern del 1726. Aquesta, o bé la d'en Guardiola, entraren a casa del batlle d'Artesa de Lleida, Francesc Oró i després robaren a la casa de Felip Bosch (cal Bosch), una de les cases més riques del poble i segurament un felipista de pro. Combinaren, doncs, el càstig a un opositor polític amb el manteniment de la banda gràcies al furt.

Disposem d'un buidat exhaustiu dels llibres sacramentals de Pira. Això ens permet d'intentar dilucidar l'ascendència familiar de Joan Amorós. Una vegada dutes a terme les comprovacions oportunes, s'obren les possibilitats següents.

Primera. Batejat a Pira el 25 d'abril de 1686, fill primogènit del montblanquí Josep Amorós i de la pirena Maria Poblet. Casat l'any 1715 amb Maria Paula Ramon, de Monfà, de qui va tenir quatre fills (dos morts albats) entre 1715 i 1724. La seva muller va morir el 29 de desembre del 1750. Ignorem la seva data de defunció.

Segona (i poc probable). Batejat amb el nom de Mateu Joan Pau el 30 de desembre del 1674, fill de Jaume Joan Amorós, de la plaça del forn, de Pira, i de Maria Aguadé. Mateu Joan es va casar amb la solivellenca Paula Muntanyola Tosal i passaren a residir en aquell poble.

Fins al moment present, no ens resulta possible d'oferir més dades. Esperem que les investigacions de primera mà que es porten a terme sobre la guerra i postguerra de Successió ens permetin d'obtenir elements complementaris.

Presentem a continuació la transcripció del document localitzat fa poc temps a l'Arxiu Històric de Lleida, a la secció de protocols notariais, a la pàgina 16 del número 477, corresponent a l'any 1726, del notari Joan

Cases.

«En la ciud(ad) de Lérida, P(rincipa)do de Catta(luña), oy que contamos a los 13 días del mes de febrero año del Nacim(ien)to de N(uestro) S(eñor) J(esu)c(ris)to de 1726, Fran(cisco) Oró, bayle del lugar de Artesa de Urgell, D(istri)to de Lérida, de edad según dixo ser de 60 años poco más o menos, y Felipe Bosch, labrador de d(ic)ho lugar, de edad según dixo ser de 40 años poco más o menos, constituidos personalm(en)te ante mi Juan Cases por las por las aut(or)ida)des ap(ostóli)ca y del Rey n(uestro) s(eño)r (que Dios g(uar)de) not(ario) y esc(riva)no púb(li)co, y uno de los del colegio de not(arios) púb(lico)s de dcha. ciud(ad) de Lérida, y actuario de la curia real de la misma ciud(ad), y de los testigos inf(ra)escritos, personalm(en)te hallados en uno de los apartamientos de las casas del muy Il(ust)re Ayuntam(ien)to de esta dcha. ciud(ad), mediante el juram(en)to que prestaron en mano y poder de mi d(ic)ho e infr(a)escrito not(ario) y es(criva)no (aunque extrajudicialm(en)te) a Dios n(uestro) S(eño)r y de sus S(an)tos quatro evangelios a insta(ncia) y requisición del pro(curado)r fiscal de la

Casa de Felip Bosch (Cal Bosch)

curia real de la misma ciud(ad), hazieron la relación y attestación siguiente, a saber es:

Que la noche del lunes próximo pasado, que contamos a los 11 días de los corrientes mes y año, a cosa de las siete horas de la noche, llegaron a d(ic)ho lugar diferentes hombres armados, que entre todos juzgan ellos attestantes serían más de diez o doce, y que habiendo ido estos a la casa de Fran(cisco) Oró, bayle y attestante, después de haverle tomado las dos escopetas que tenía en su casas por quenta del rey se fueron, y entraron a la casa de d(ic)ho. Bosch, de la qual hurtaron diferentes joyas de oro y plata, que entre todas juzga d(ic)ho Bosch attestante serían de valor y estimación de sinquenta doblones, y a más hurtaron de la misma casa de d(ic)ho Bosch mucha ropa blanca de tela y lino, y algunos justillos de seda de color, con botones de plata.

Y que d(ic)ha gente ivan armados con ca-

rabinas, pistolas, y algunos con escopetas, los quales hombres no fueron por ellos declarantes conozidos, sí que sospechan serían las quadrillas de Guardiola de Valls y Juanet de Pira.

Cuya gente después de haver hurtado la casa de d(ic)ho Bosch, y tomando las armas de ellos declarantes resp(ectivamente), se fueron de d(ic)ho lugar de Artesa, sin que se oyessen nombrar por sus nombres, sí sólo a uno q(ue) se oyo se llamaron con el nombre de Mallorca.

De todo lo que d(ic)ho proc(urador) fiscal requirió a mi d(ic)ho e infr(aescri)to not(ario) y es(criva)no testificasse auto púb(li)co fes faciente. Que feu fecho en d(ic)ha ciu(dad) de Lérida, día, mes, año y lugar susodichos, siendo p(rese)ntes por testigos Bautista Torrents y Raymundo Prats, amb os vergueros de dho. muy Il(us)tre. Ajuntamiento de Lérida, a esto llamados y rogados».

El CD de Jordi Oró

A Punt!

Jordi Oró

Un batec lliure

Per fi s'ha acabat tota la feina d'enregistrament a l'estudi Bossa Records de La Bordeta i ben aviat el CD de Jordi Oró estarà al carrer. Esperem poder-lo presentar a finals de novembre o principis de desembre. Us mantindrem informats.

Portada del CD de Jordi Oró

CALCUTA: TRES IMATGES D'UNA CIUTAT

Joan Ramon París Oró

1ª Imatge:

Uns corbs negres voletejaven pels encontorns del pati del temple, semblaven fidels guardians que amb els seus acompassats girs preservaven aquell lloc sagrat d'oració. Per a combatre l'ardent sol m'havia refugiat, junt a nombrosos peregrins, en una mena d'entramat construït en èpoques pretèrites. Recolzats en el terra de marbre, els homes, vestits amb senzills turbants i amb una barba esclarissada que denotava els orígens camperols, xerraven en animada tertúlia o bé s'estenien en unes estores improvisades per fer alguna que altra migdiada.

Més actives es mostraven unes dones guarnides amb bells saris de mil i un colors, afanyant-se, com aplicades formigues, a embellir els altars dedicats a la deessa Kali. Aquests, es trobaven realçats per la figura d'una bonica nina de porcellana que tenia una expressió marcadament infantil. No obstant això, la relaxant aparença encobria els atributs de *destrucció* i *regeneració* formant un cicle de permanent continuïtat entre la vida i la mort, el negatiu i el positiu que son elements característics de la mitologia hindú. Les torres cilíndriques, pesades i aplanades s'alçaven com a testimoni que aquell era un lloc de peregrinació a una Deessa que era la pura representació de la vida mateixa.

Els nombrosos retrats que adornaven les parets reflectien escenes en les quals la vida d'aquells déus era pura metàfora dels nostres propis sentiments i emocions: l'amor o la ira, el sofriment o la felicitat, feien que, aquelles imatges gravades al segle IX de la nostra era, fossin més humanes, abandonant, com per encantament, el seu contingut mític.

Així és el temple de **Hindú Kali**, situat a les riberes del Ganges, distant uns 20 quilòmetres de la ciclòpia urb, el nom de la qual al·ludeix a un immens eixam d'éssers humans apinyats en atroces condicions.

En els seus confins es troben tota una sèrie de

personatges locals que responen als més variats *arts i oficis*: pescadors que arriben suats portant els atuells de pesca, famílies senceres de peregrines de totes classes i condicions, faquirs amb enormes barbes grises lluint un aspecte patriarcal, tiradors de cartes amb vocació de xerraires, encantadors de serpents tocant la petita flauta per embadalir amb el seus sons la perillosa i dansarina cobra. Així és

Home amb turbant. Carrer de Calcuta

l'Índia, un lloc on a cada moment es produeix la sorpresa, el retrobament amb un món mil·lenari que ha romàs anellat en els vells capitols de la història.

Si bé, la megalòpoli es troba a poca distància, sóc plenament conscient de la forta sensació de fugida davant una ciutat dominada pel caos i el continuat frenesí de milions d'ànimes que habiten el seu torturat entorn. Perdre de vista,

encara que sigui tan sols un instant, el confús carrer on estan els hotels, habitualment cobert d'autèntiques muntanyes d'immundícies en les quals es posen triomfants les aus rapinyaires, és una necessitat.

És aquest també el lloc habitual dels mendicaires i de tot un grup de gent que tenen com a únic mitjà de subsistència el poder viure de l'ocasional propina lliurada pels estrangers. Les abismals asimetries urbanes es palesen novament quan enfront de les novíssimes parades del metro se situen els conductors de *rik-sows* que se serveixen únicament de les cames per arrossegar difícilment els carros utilitzats per ciutadans exclusius.

Però, també el turisme, a pesar de ser majoritàriament joves, presenta notables diferenciacions. Dins d'aquest context, s'ha d'assenyalar diferents col·lectius:

Els altruistes: Han aterrat en aquesta part del món per servir de manera solidària i desinteressada els pobres a través de la institució religiosa de la Mare Teresa. Són esperits altruistes i desitjosos de materialitzar uns ideals en els quals té gran importància el retrobament amb si mateixos.

Els penjats: Eterns buscadors de paradisos artificials propiciats per tota classe de drogues que els venedors de carrer proclamen *als quatre vents* com si fossin quiosquers ambulants: *Tinc coca, opi libanès, afgà, etc. També faig descompte.*

Si bé pots estar equidistant d'ambdós grups, l'actitud individual tampoc no és suficient garantia d'integració en un sistema social on l'estranger és tractat com *said* (senyor), que si bé és fórmula de respecte, indica el gran abisme que separa ambdues societats. El complex sistema de castes en què s'emmarca tot un món de vida definida per conceptes ètnico-religiosos (principal causa de separació entre clans) dificulta granment el que siguis acceptat com un igual.

2ª Imatge:

Les contínues turbulències que es produeixen al Ganges, provoquen que l'enorme barcaça en què em trobo instal·lat es balancegi a un ritme vertiginós. No obstant això, quan el petit motor s'atura i el barquer, de pell cendrosa,

utilitza un dilatat rem per lliscar pel corrent, puc contemplar amb inusitada calma la posta de sol davant els esvelts murs del **Hindú Kali**.

Les fortes tonalitats rogenques provocades pels efectes lumínics sols és possible trobar-les en un país com l'Índia. Veritable enveja de qualsevol pintor impressionista, els crepuscles es transformen en un gaudi dels sentits i la més extremada exaltació del que les teories estètiques entenen del concepte *bell*.

La lenta travessia al llarg del riu es realitza en un transport en què hi cap de tot: persones, animals i motocicletes es confonen amb un típic batibull de magatzem ambulat.

El continu tràfec de mercaderies va ser una cosa que ja havia patit en un tren de via estreta durant el trajecte de Puri-Calcuta. Sense quasi ventilació i situat enfront d'una finestreta per la qual a penes entrava la llum solar, vaig romandre durant interminables hores assegut entre grans sacs de patates i dues gallines cantaires. Un cop arribat a l'*Estació Central* em vaig veure envoltat per un tropell humà dels que corren pels llargs passadissos per anar als seus corresponents destins, però, també d'una gran quantitat de gent que restava en aquell lloc de trànsit perquè no tenia on anar. Paradoxalment, aquell enorme complex construït durant el mandat britànic, s'està convertint en lloc d'acollida de milers de persones que ocupen permanentment les andanes. Gent, la trista expressió de la qual és un condicionat reflex que al·ludeix la falta d'esperança dels que se saben absents de futur.

No és possible amagar que l'entrada de l'urbs s'ha convertit en l'*antesala de la desgràcia* per una gran part de la població (actualment: prop de 14 milions d'habitants) que no tenen les més mínimes condicions de vida.

El famós **Pont Anglès** constitueix la principal via d'accés a la ciutat vella, conserva amb la seva alambicada estructura de ferro forjat, tota la magnitud i grandiositat de l'època victoriana. És aquest el lloc en què centenars de venedors ofereixen tota classe de mercaderies (des de nombroses herbes exòtiques fins desballestats transistors), col·locades en els espaiosos miradors que ofereixen una agradable vista del *gran riu*.

Fou allí, quan em vaig adonar, que la meua càmera fotogràfica es transformava

vertiginosament en un preuat objecte de luxe. En el precís instant en què fotografiava un grup de dones que feien la bugada a les riberes del Ganges, em vaig trobar rodejat per un nodrit grup d'admiradors d'aquell artefacte merament utilitari. Tot el Pont es paralizà davant la sorprenent vista del que és inusual i que per als que estan acostumats a pensar únicament a *viure el dia* pot resultar incompreensible.

He parlat de misèria, però aquesta adquireix el grau de paupèrrima comparada amb altres ciutats del país. No s'ha d'anar gaire lluny per a comprovar com l'espai sota dels ponts o autopistes serveix d'improvisat dormitori pels que no tenen res. Gent que estén unes llardoses estores per poder dormir sobre la dura calçada, formant fileres difuses i discontinues, que tenen el seu deplorable final als ravals. Milions de sers, tractats com *invisibles* per la major part de la classe benestant, però que són també la més terrible expressió de la corprenedora desigualtat humana.

3ª Imatge:

L'estructura del temple de **Parasnath Jain** (situat al costat esquerre del Ganges) segueix els paràmetres arquitectònics de les velles tradicions hindús: La solidesa de l'estructura, la magnificència de les torres cilíndriques, el detallat treball dels estucs, dóna la sensació de pesadesa i d'excés de gust per l'anacrònic.

No obstant, és a través de la pràctica del ritual que permet a aquelles persones desfer-se dels mal anomenats *intermediaris mitològics* que dificulten summament una comunicació directa amb el cosmos.

Es manifesta així, l'existència d'una contradicció entre la *imatge* arquitectònica que ja no té sentit si ens atenem al propi contingut del ritus: El panteó mitològic hindú queda desvaloritzat enfront d'unes pràctiques de tipus ancestral. La secta fundada pel gurú *Sahib Baba*, pretén un retorn als orígens primigenis basant-se en influències dels principis teosòfics (l'adopció del misticisme en *estat pur* que implicarà també l'adopció de múltiples habilitats telepàtiques).

Quan en l'altar, el sacerdot suprem eleva un calze que conté el foc sagrat, el mou en totes direccions amb gestos precisos que al·ludeixen

a la tradició kàrmica, està intentant penetrar en els aspectes tel·lúrics que posseeix l'ànima humana en la qual els elements primigenis adquireixen el veritable sentit. Es també el dit *foc* l'element utilitzat per l'antiga tradició zoroàstrica com a representació del símbol suprem de l'esperit humà i símbol majúscul de les nostres pròpies deïtats.

Les belles túniques blanques utilitzades per aquelles persones, els donen un aspecte de *déus vivents* i els permet aflorar el millor i més autèntic dels seus móns interns. Aquest *ascens espiritual* s'aconsegueix gràcies als continus mantres recitats, als sincopats ritmes de percussió, a la quantitat d'incens llençat i a la postergació col·lectiva respecte a l'Univers.

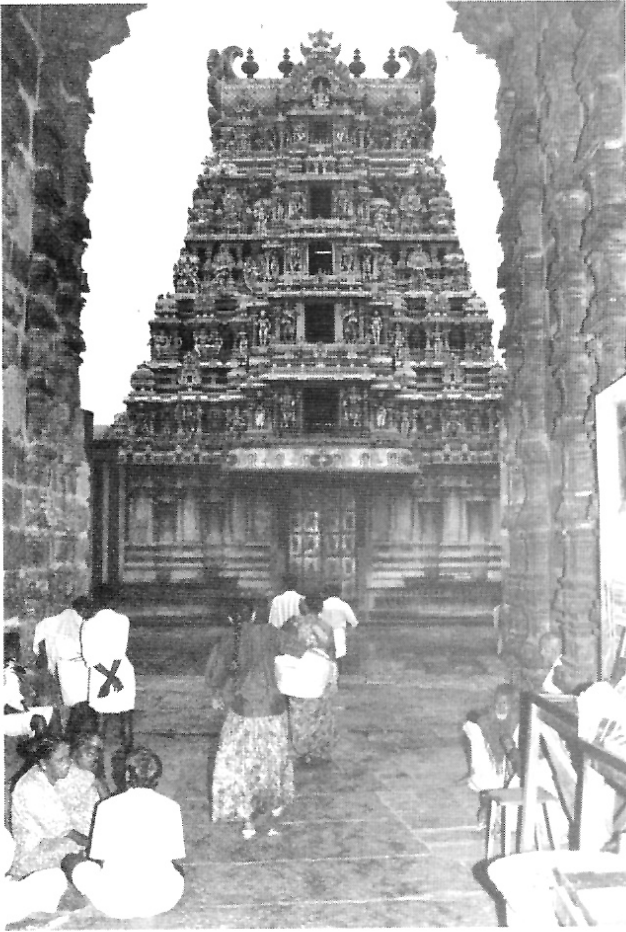
Una sensació semblant, però diferent alhora, és la que he experimentat en l'adjacent ciutat.

La contemplació de la gegantina porta que pertany al palau d'un cèlebre maharajà del segle XVIII i que ocupa tota una ala del **Museu Indi**, se la pot classificar d'*experiència sublim*. Els bells llindars, la decoració pintada amb escenes de ballarines, els petits finestrals en els quals la fusta estava treballada amb figures d'heroïnes en actitud romàntica etc., es poden considerar de *d'elevació de l'esperit* entre una obra d'art i el solitari espectador.

Però això constitueix un cas aïllat, quan la resta et mena a un vertiginós *descens als inferns*, té la seva màxima anunciada en el **Memorial de la Reina Victoria**: Vetust edifici d'estil-imperi que pretén enaltir una època d'esplendor en ple ocàs del domini britànic. Decadent palauet, rematat per una majestàtica bòveda, el ranci aspecte decimonònic del qual parla més d'*imposició* que de *retrobament* entre cultures.

Un passeig pels cuidats i formidables terrenys on està enclavat el **Jardí Botànic**, testimonia la presència d'una exuberant naturalesa que ha quedat relegada en la major part de l'envellit casc urbà.

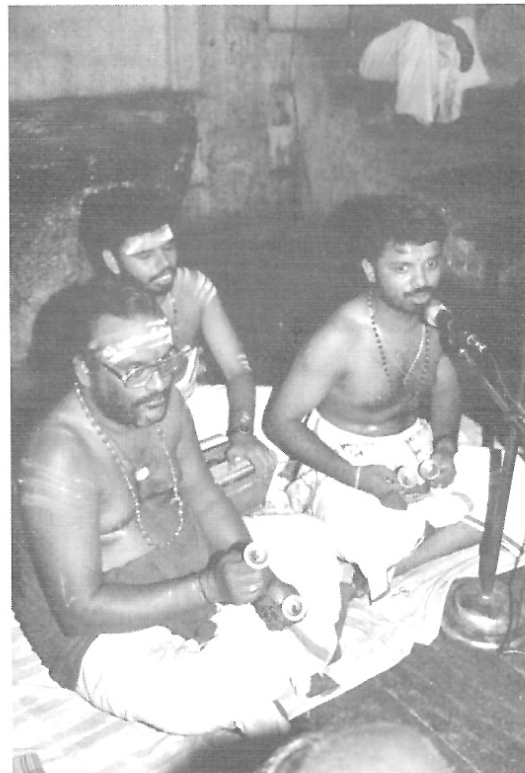
M'aturo davant un ciclopi exemplar arborístic (pertanyent a una oblidada espècie autòctona) que per a alguns és el més vell del món, però que també forma part de l'estranya paradoxa al·lusiva a la definició d'una ciutat i de tot un poble: *Majestuosament bell, encara que cobert per multitud de sagnants lesions, l'origen de les quals es remunta al principi dels temps.*

**Entrada al Temple.
Puri: Surest de Calcuta**

**Família de "pic-nic" al Jardí
Botànic (Calcuta).**

**Músics del temple.
Hindú Kali: Proximitats de la ciutat.**

Grups Escolares: Museu Indi (Calcuta)

Pàgina Poètica

ME'N VAIG
(DEDICAT A JOSEP CODINA)

Joan Cassola

Si el món fos només un absurd
podríem dir que no l'entendem,
si fos que va errat, podríem creure
que un dia, entre tots, l'adreçarem,
si fos una tasca impossible, podríem
lluitar units per assolir el miracle, com ja
tantes meravelles s'han fet en equip...

Però el cert és que cada dia, tot va
globalment pitjor i no hi ha altre culpable
que l'humà i la seva misèria espiritual,
l'humà fals, egoista, diabòlicament criminal,
que no deixa cap dubte de les seves intencions
i tampoc es veu obligat a amagar-les, fins
que l'autodestrucció aturi un dia el seu poder.

Només amb amor puc combatre
aquest odi tan profund que em
consumeix per dintre,
però només amb sort el podria vèncer
i la sort cal buscar-la on sigui,
obrir-li portes, mimar-la amb gust,
amb sacrifici, amb risc extrem, si així es valora...

Me'n vaig on ningú m'ha de conèixer,
a convertir-me en un arbre de la selva,
a purificar el meu cor i fer encara
més anònim el meu donatiu per la pau...

Me'n vaig vers la inadaptació més radical
i definitiva, sense esperar res de ningú i tot
de mi mateix i sota la meua absoluta
responsabilitat i consciència plena...

Me'n vaig del treball inútil que no m'omple,
del diner fàcil que em fa de mal guanyar, sabent
que és a canvi de desaprofitar la meua vida
i tantes d'altres que mai no reaccionaran...

Me'n vaig temporalment d'aquesta societat
de miratges, regne i presó de perdedors enganyats,
pobres esclaus d'una realitat anomenada virtual
amb la qual el sistema justifica tot el que va degradant...

No en vull parlar més, recorda'm quan
necessitis creure que hi ha algú a l'altra banda
de la distància limitada entre el parlar i el fer,
algú que pensarà en tu i dirà el teu nom, allà
on la lluita és encara a vida o mort, verge i pura
i on les coses reals importen més que les fictícies,
algú que t'estima per damunt de tot i de tothom
i que mai no et vendrà per res ni per ningú...

ALGÚ EM POT AJUDAR?

Y. L.

Avui m'he adonat d'una cosa; estava parlant amb un noi d'uns quinze anys i de cop i volta li he preguntat:

- *Et sents català?*

- *clar que sí tia! Quines coses de preguntar! No puc veure als "fatxes"! i tu, que no et sents catalana?*

Doncs m'he quedat muda; sort que li ha sonat el mòbil i ha marxat sense esperar cap resposta.

És clar que em sento catalana! Sóc catalana! Però, i el perquè?. No puc veure els "fatxes". Exacte!. Sóc catalana? Sense cap mena de dubte. Estimo tot el que significa ésser català. Sí, és clar que sí. Però també sé que ésser català és ésser alguna cosa més, ja sigui qüestió de cap i de sentiments; en el meu cas no van gaire lligats:

Els sentiments són molt forts, no em considero de llàgrima fàcil, però quant veig els castellers aixecant les seves torres i sento els grallers entonant les seves cançons, els pèls se'm posen de punta i les emocions afloren.

I no parlem de les cançons, les nostres cançons: L'Emigrant, El Cant dels Ocells, El Meu Avi, Els Segadors, L'Avi Siset... Tan sols escoltar, les primeres notes ja ploro de l'emoció i de l'orgull de sentir-me catalana, perquè és llavors quan me'n sento de debò. Però, ara bé d'allí on l'erro. M'agradaria saber-les aquestes cançons, i tan sols les sé o

les recordo a trossos... Igual que la història de Catalunya. Sí, m'interessa! i la tinc present en major o menor grau. Però i la història del meu poble?...

Ara recordo que gràcies a la Srta. Neus, un parell d'amigues de curs i jo, la M. Esther i la M. Lluïsa, se'ns va manar anar a fer una entrevista, sobre la conseqüència de la guerra civil i la postguerra al poble d'Artesa, a

qui havia estat alcalde a les hores, el Sr. Penella. Se m'ha oblidat gairebé tot, tan sols sé que vaig passar unes hores aprenent i escoltant aquell senyor, tan gran i amb tanta memòria. Era un pou se saviesa. Ell estava content que l'escoltéssim i aprenguéssim, i per aquest motiu li agraeixo de tot cor que la meva Srta. Nues ens manés aquest treball.

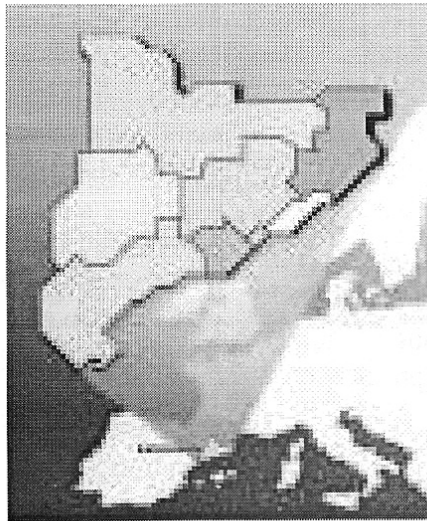
Malauradament aquesta persona fa molt de temps que no hi és, però estic se-

gura que n'hi ha d'altres que tenen moltes coses per contar.

Des de la modèstia i sense ganes de molestar, us faig un *prec*: algú de vosaltres podria explicar-me alguna cosa sobre la Història d'Artesa?, del sentiment català?... i poder-nos fer memòria de la lletra de les nostres cançons des de la vostra revista?

Estic segura que hi ha gent que estarà disposada a llegir, entendre i aprendre, igual que jo.

Gràcies anticipadament i fins una altra.

Volem pel·lícules en català

Volem pel·lícules en català

Roger Gil

A través de les pàgines de la revista *La Femosa*, voldria expressar la meva opinió pel que fa al tractament lingüístic de les pel·lícules a Catalunya.

És una vergonya que de cada deu pel·lícules doblades en castellà només en sigui traduïda, al català una, i només la que s'espera que tindrà molt bona *taquilla*.

Un bon exemple són les dues pel·lícules que han sortit del Harry Potter. L'any passat el bruixot no va considerar oportú traduir *la pedra filosofal* a la nostra llengua, i aquesta decisió no va agrada als milers de fans que té a Catalunya.

Tampoc es pot dir que la Warner Bros no hagi complert la seva promesa de traduir *la cambra secreta*, però no hi ha posat gaire interès. En aquest cas n'han fet vuit còpies que estan distribuïdes en cinemes no gaire importants per demostrar que hi va poca gent. I a sobre, de cada entrada venuda en donen vint-i-cinc als exhibidors. Opino, que si les pel·lícules es distribuïssin alternativament en sessions amb les llengües catalana i castellana, tot aniria millor. Primer tothom aniria a veure la versió en el seu idioma. Però al cap d'un temps si no ens anés bé mira la pel·lícula en el nostre idioma, ens seria indiferent anar-la a veure-la en l'altre, o millor en versió original (l'anglès que serà la llengua que predominarà en el temps).

Per una altra banda, també estaria bé que nosaltres ens esforcèssim per anar a veure les pel·lícules en català (encara que la Warner no ens ho posa gens fàcil).

Ara que ja estan filmant *Harry Potter i el pres d'Azcaban*, i que l'actor que interpretava Dumbledore s'ha mort, els fans de Harry Potter a Catalunya esperen més pel·lícules en català i més participació de la Warner Bros.

Per cert, per als seguidors dels llibres de Harry Potter que sàpiguin que el cinquè llibre ja ha sortit en anglès i que al desembre ho farà en català.

Per a qui ho vulgui saber, la senyora Rowling ha començat fer apunts del sisè llibre dels set que diu que publicarà.

TOT PASSEJANT LO GOS

HISTÒRIES REALS COM LA MATEIXA VIDA

La Mari Còse Arei Corro i la Bepeta Fila Prim s'han trobat com és costum tot passejant el gos. La Mari Còse està preocupada perquè va ser testimoni directe de l'atropellament d'un animal, concretament d'un gos, a la carretera de Lleida, just entrant a Artesa. L'animal va quedar malferit i el van dur al veterinari que el va haver d'operar d'urgència a les onze de la nit.

- *Fas mala cara, Mari Còse, què et passa?*
- *Calla, dona, calla, semblen buixes tu i io.*
- *Què t'empatolles ara, de què parles?*
- *Sas l'altre die que dèiem que los animals no poden anar sueltos pel carrer, que han d'anar lligats perquè si no els pot passar qualsevol cosa?...pués ja ho tenim aquí, com si fòssim buixes, tu i io..*
- *Què vols dir, no li ha passat pas res al Trosky lo vec ben bé.*
- *No, dona no, ia sas que el Trosky no surt si no va amb mi, i lligat!. El cas és que estave al davant del Manos i sento una frenada i un catacrac!. Un gosset que no devia tenir més de tres mesos es va posar davall les rodes d'un cotxe. Jeia a terra tot ensangonat amb la pota dreta esbotifarrada que se li veia l'os fins al colze.*
- *Quin susto, tu.*
- *La conductora, disgustada... repetia que no l'havia vist. Estava blanca com lo paper i una mica més que no l'ham de portar a cal metge.*
- *I l'amo?. Vés-li a fer un nus a la cua. No n'hi havia cap d'amo. Anava solt i no sabiem pas de qui ere.*
- *I què vau fer?.*
- *Com que vam fer!, no el podiem deixar pas allí tirat. Vam trucar a la gent de l'Alternativa, que ia sas que tenen un veterinari que només cobra els medicaments en casos com aquests, però estava fora de Lleida i no el podria atendre fins l'endemà. La conductora, que es veu que hi entenie, va dir que si no es curava de seguida no li quedaria bé. Havíem de fer alguna cosa,*

sortir del mal pas...

- *I...*
- *Vam decidir de portar-lo a una clínica d'urgències que està oberta les 24 hores.*
- *Què dius?. També hi ha clíniques d'urgència per animals?.*
- *Oi tant!. Li van fer una radiografia, que va confirmar que la pota no estave trencada. Después per cosí'l lo van haver d'adormir. Una hora de relloatge hi van treballar. Entre una cosa i l'altra les dos de la nit quan anàvem cap a casa.*
- *I què, us ho van fer gratis, o què.*
- *Treballes molt barat, tu. Vés, que mos va costar setanta euros amb rebaixa.*
- *I ara, on és lo gos?.*
- *Lo vam deixar a la clínica una setmana i después en una residència.. Allí també mos van fer un preu especial.*
- *Total que us va costar cara la festa.*
- *Oi tant, però tu què hauries fet, deixar l'animal a la carretera?.*
- *És clar que no, però bé hi deu haver un amo darrera, en algun lloc o altre. Que no portava xip?*
- *Que va!, però tot i que no el vol reconèixer, sabem qui és l'ama, perquè és una dona. I tenim testimonis que lo gos és seu. Així que si no vol que la denunciem, haurà de pagar les despeses.*
- *Dona, com a mínim. I què se'n sap de censar i xipar los animals, com deia lo paper de l'Ajuntament?.*
- *No n'hai sentit res més. Ia podrien anar més depressa fent les coses, aquets... Si trobo amb algú de l'Ajuntament o de l'Alternativa els hu preguntaré, perquè io ia tinc ganes de xipar lo meu gos, no sigo cas que se m'ascapo i hajo de passar un tràngol com aquet, com si fos un gos abandonat, lo pobret. Ara que el tinc tan ben educat...*
- *Ai sí, no vui ni pensai!. Ia animals que semblen persones.*
- *Sí, i ia persones...*
- *Dona...!*

CAMPANYA DE L'OLI

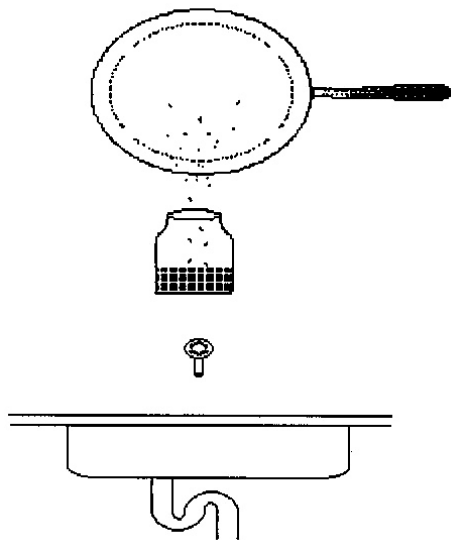
NO ÉS MÉS NET QUI ...

L'Alternativa Ecologista d'Artesa no vol renunciar a encarar altres reptes i avui us en vol proposar un, en pla experimental, per a aquesta tardor-hivern: la possibilitat de recollir les restes dels olis dels vostres cuinats.

Aquesta campanya vol engrescar-vos a donar una millor sortida als olis que taquen el nostre entorn i que amb l'esforç de tots evitarem que vagin a parar a la Femosa.

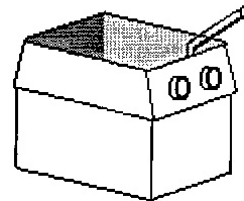
L'oli de cuinar, com ja sabeu, és una substància que conserva els aliments impedit que prolifera la fauna microbiana i per això, quan surt als rius, els microorganismes no el paeixen amb facilitat i persisteix en el medi durant molt de temps. Un altre inconvenient és que forma una capa sobre l'aigua, interferint l'oxigenació de la mateixa i per conseqüència la vida aquàtica.

Fins ara, la manera tradicional d'aprofitar les restes d'oli dels menjars era fabricar sabó, així no s'alliberava al medi, però el ritme de vida de la nostra societat ha fet que avui

gairebé ningú no fabriqui sabó de llosa o sabó moll.

En l'actualitat, una manera d'aprofitar aquest oli és la fabricació de biodiesel. Aquest combustible té alguns avantatges respecte al gasoli usual; que gansten els nostres cotxes i tractors, per exemple a l'hora de la lubricació

d'alguns components del motor i en quant a la contaminació ja que al no tenir sofre és menys tòxic al contacte amb la pell i les mucoses, i no produeix gasos que originen la pluja àcida.

De vegades les quantitats que s'aboquen són imperceptibles, però d'altres poden ser importants, per exemple en la utilització de les fregidores. Si evitem que aquest oli arribi a la pica farem un bé a la naturalesa i a nosaltres mateixos.

Per acabar recordar la frase que diu: No és més net qui més renta, sinó qui menys embruta.

Agraint el vostre suport i el vostre esforç ens acomiadem

TELÈFONS I HORARIS D'INTERÈS

Ajuntament: 973 167162

Assistent social: dimecres alterns, 973 167315

Correus: dilluns a divendres, 8-10 h, dissabte 8-9 h

Farmàcia: 973 167204

Biblioteca: dimarts i dijous de 6 a 8 de la tarda

La Femosa 973 167874

Adreça electrònica: lafemosa@artesa-de-lleida.xctl.net

Metge: 973 167291

Metge urgències: Dies feiners: 15 h – 8 h i els festius tot el dia, 973 142029 / 973 142033

Museu: Hores convingudes (Ajuntament)

Taxi: 973 167325

Horari dels autobusos que paren a Artesa				
LLEIDA a ARTESA			ARTESA a LLEIDA	
De dilluns a divendres				
11 h		Matí	7 h 10 min	
12 h			8 h 10 min	Cogul
13 h 15 min	Albagés - Cogul			8 h 20 min ESO
			9 h 40 min	
			12 h 10 min	
3 h	Durant el curs	Tarda	3 h 30 min	
4 h	Durant el curs		4 h 15 min	Cogul
6 h 30 min			4 h 30 min	
7 h 30 min	Albagés - Cogul			
8 h 30 min				

NOTA INFORMATIVA DE LA JUNTA DE LA FEMOSA

Ens plau comunicar a tots els socis de *l'Agrupació Cultural La Femosa* i als subscriptors de la revista que preparem una visita en grup comentada a Montblanc. Inclouria la visita del magnífic centre històric de la vila, el Museu Comarcal de la Conca de Barberà i els Museu Molins de la Vila. Com que encara no tenim molt clara la data ja us anirem informant.

Edita l'Agrupació Cultural
La Femosa,
carrer dels Gallart, 7.-
25150. Artesa de Lleida.

Aquesta publicació local
rep el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCS

Fundació Pública de la Diputació de Lleida

Ajuntament
d'Artesa de Lleida.

